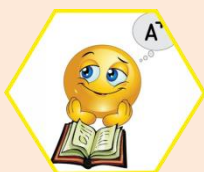

Історія перша

Іван Франко – письменник, учений, громадський діяч. Багатогранність діяльності, її вплив на культурний і політичний розвиток України.

Франко-перекладач, публіцист. Значення творчості для розвитку української літератури, у пробудженні національної свідомості.

Творчість І. Франка в музиці

Дорогий друже, як думаєш, навіщо на уроках літератури вивчати біографію письменника? *(Відповідь надішли мені, будь ласка, в чат.)*

Сьогодні я познайомлю тебе, мій учню, з історією свого життєвого та творчого шляху, громадською та мистецькою діяльністю, розповім про причетність до культурного й політичного життя України, запропоную попрацювати з різними джерелами інформації, оскільки прагну, аби ти вчився узагальнювати й систематизувати знайдений матеріал; удосконалював уміння висловлювати власну думку з приводу прочитаного; виховував у собі цілеспрямованість, активну громадянську позицію, любов до праці, книги.

У нагоді тобі стануть «ключові слова»: роди і жанри літератури, літературознавчі розвідки, перекладництво, – з поясненням яких ти ознайомишся в глосарії, та презентація, наповнена світлинами моїх найяскравіших життєвих подій.

Влаштовуйся зручніше, я починаю розповідь.

27 серпня 1856 року в с. Нагуєвичах Дрогобицького повіту, недалеко від Львова, в родині селянина-коваля Якова Франка та Марії Франко (Кульчицької) народився хлопчик Іванко.

«На дні моїх споминів і досі горить той маленький, але міцний огонь. У ньому пронизуються сині, червоні та золото-білі промені, жевріє, мов розплетене вугілля, і яриться в його глибині щось іще більше, променясте... Се огонь у кузні мого батька. І мені здається, що запас його я взяв дитиною у

свою душу на далеку мандрівку життя. і що він не погас і досі», - саме так про свого тата я напишу в автобіографічному оповіданні «У кузні».

Минав час, і в 1862 році я вступив до початкової школи села Ясениці-Сільної. За два роки навчання оволодів українською, німецькою та польськими мовами (протягом життя я вивчу ще 11, причому перекладатиму твори 48 мовами). Від сусідів постійно чув, що «я не такий, як люди», до цієї ж думки схилявся й батько, тому вирішив відірвати мене від кузні.

Далі було марудне навчання в Дрогобицькій школі (1864 -1867) і Дрогобицькій гімназії (1867 -1875).

Більше про науку в тогочасній школі можеш дізнатися з моїх автобіографічних оповідань [«Отець-гуморист»](#), [«Олівець»](#), [«Грицева шкільна наука»](#), перейшовши за гіперпосиланнями.

У дев'ять років доля зіграла зі мною злий жарт, забравши батька. Мати вдруге вийшла заміж, щоб хоч якось підтримати родину й господарство. Вітчим, Гриць Гаврилик, виявився доброю людиною, щиро полюбив маму і нас й всіляко сприяв продовженню мого навчання. Через сім років сім'ю чекала нова трагедія: у небуття пішла й ненька.

Життя не стояло на місці. Навчався добре й згодом став найкращим учнем. На прожиття заробляв самостійно: давав однокласникам із багатих родин платні уроки з математики, іноземної мови та історії. Навчаючись у гімназії, починаю збирати бібліотеку - майже 500 книжок, захоплююся фольклором. Спочатку пісні записував від матері, а потім – там, де тільки випадала нагода. Уклав два великі зошити записів – близько 800 творів.

1871 року пишу свого першого вірша «На Великдень 1871 року», який присвячую батькові. Перекладаю твори Гомера, Софокла, Горація, «Слово о полку Ігоревім», «Краледворський рукопис». 1874 року у львівському студентському журналі «Друг» під псевдонімом (всього їх було 99) Джеджалик уперше з'являються вірші «Моя пісня» і «Народна пісня».

Восени 1875 року став студентом філософського факультету. Продовжую співпрацювати з журналом «Друг», де друкую свої переклади, вірші, літературно-критичні розвідки, критичні праці. Стаю активним учасником суспільно-політичного життя, товаришую з патріотично налаштованою молоддю.

Моя громадсько-політична і видавнича діяльність та листування з М. Драгомановим привернули увагу поліції. У 1877 я разом з Михайлом Павликом, Осипом Терлецьким та іншими був заарештований за соціалістичну пропаганду. Вісім місяців ув'язнення зробили мене сильнішим. З ще більшим бажанням беру участь у громадсько-політичній роботі, допомагаю в організації гуртків у Львові, разом з Павликом засновую часопис «Громадський друг», який після конфіскації виходить під назвами «Дзвін» і «Молот».

1880 року вдруге заарештовують, обвинувачуючи в підбурюванні селян проти влади. Після трьохмісячного ув'язнення перебував під наглядом поліції і був змушений припинити навчання в університеті.

Розійшовся з народовцями, які побоювалися моїх радикально-соціалістичних та революційних ідей, спробував заснувати незалежний орган і для здобуття підтримки двічі їздив до Києва – 1885 і 1886 рр.. Там познайомився з київськими культурними діячами, зокрема М. Лисенком і М. Старицьким. А в травні 1886 року одружився з Ольгою Хоружинською.

Думаю, що тобі, десятикласнику, буде цікаво більш детально дізнатися про «три мої любові».

1888 рік працюю у часописі «Правда», співпрацюю з польськими та австрійськими газетами.

Зв'язки з наддніпрянцями спричиняють третій арешт 1889 року.

1890 року за підтримки М. Драгоманова стаю

співзасновником Русько-Української Радикальної Партії, підготувавши для неї програму.

Поряд із громадською та літературною діяльністю продовжую студії в Чернівецькому університеті (1891р.), готуючи дисертацію про І. Вишенського, згодом у Віденському. Там 1 липня 1893 року захистив докторську дисертацію у відомого [славіста В. Ягіча](#) про духовний роман «Варлаам і Йоасаф».

У 1894 році [габілітувався](#). Але у Львівському університеті професури не здобув через опір [намісника Бадені](#) і представників галицьких реакційних кіл.

Протягом 1894 – 1897 років разом з дружиною видаю часопис [«Житє і слово»](#). З 1894 року, з приїздом [М. Грушевського](#) до Львова, тісно співпрацюю з [НТШ](#) (Наукове товариство імені Тараса Шевченка) (1899 року став його дійсним членом, 1904 року – почесним).

«Я переходив різні ступені розвою, займався дуже різномірною роботою, служив різним напрямом та скрізь і завжди в мене була одна провідна думка – служити інтересам мого рідного народу та загальнолюдським поступовим, гуманним ідеям».

Про мою подальшу долю дізнаєшся з листа [Й. Застирця](#) до нобелівського комітету.

***Лист до нобелівського комітету,
написаний 26 листопада 1915 року.***

«Високоповажній Королівській Академії, м. Стокгольм. Оскільки український університет для 35-мільйонного населення не відкритий ні в Галичині, ані в Східній Україні й унаслідок того не існує Академічної колегії, яка могла б представити найбільших та найзаслуженіших людей народу Королівській Високоповажній Академії, тому я дозволю собі звернути увагу високоповажної академії, що найбільший і одночасно слов'янський поет і

вчений живе у Львові, у нужді, але зі свіжістю юнака високо держить прапор боротьби за свободу, прогрес і загальнолюдські ідеали протягом половини століття.

У 1893 році захистив докторську дисертацію у Віденському університеті на відмінно під керівництвом відомого професора Ягіча, але з політичних причин його не допустили до університетської кафедри. Він працював на ниві поезії, прози, як критик, історик літератури, етнограф тощо, працював так, що втрапив зовсім своє здоров'я.

Майже 6 років він (був паралізований) диктував свої твори, повні весни і свободи, справжні перлини поезії свого народу, які дістали загальне визнання як творіння загальнолюдської вартості.

Він є національним поетом свого народу.

Бібліографічний список його творів українською, німецькою, російською, польською, чеською та іншими мовами становить величезний том. Він є справді найвизначнішим письменником сучасної Європи.

Жалюгідне становище нації не дозволило видатному письменникові стати доступним широким культурним масам.

У 1914 році він одержав вітання від широких кіл свого народу, своїх друзів та недругів з нагоди сорокалітнього ювілею своєї літературної творчості.

Тепер він лежить, тяжко хворий. Від голодної смерті його рятує тільки допомога студентів.

Це видатний поет і прозаїк, пісні якого стали національним гімном, цей великий Провідник свого народу, міжнародний геній заслуговує, щоб славна

Королівська Академія нагородила його Нобелівською премією. Я підкреслюю при цьому величезне політичне значення такої нагороди для національних змагань старовинного культурного народу, який тепер бореться за відкриття свого університету. Нагородження Івана Франка Нобелівською премією буде мати величезне значення не тільки для самої України, але також для Східної і Західної Європи.

Відень, 26 листопада 1915 року.

Професор, доктор філософії Застирець Йосип».

Цей лист, написаний 1915 року, надійшов до Стокгольма вже тоді, коли список лауреатів Нобелівської премії був затверджений. У 1916 році моя кандидатура не розглядалася.

Уважаю за необхідне трішки поділитися своїм буденним життям, адже ти міг чути про мою надзвичайну працьовитість. Так, писав я і в тюрмах, і майже непритомний від голоду; писав і в затемнених кімнатах, через що ледве не втратив зір; коли параліч скував праву руку, писав лівою; коли відмовили обидві руки — диктував. Був одним із перших професійних письменників, які заробляли собі на хліб пером, через що особливе значення мав розпорядок робочого дня. Лягав пізно, а вставав найпізніше о 9-й ранку. Виходив на прогулянку, після чого брався до термінової роботи, за одним присідом невтомно міг працювати 5-6 годин. Близько 10-11-ї години робив мандрівку від своєї хати до вул. Чарнецького, на якій містилася редакція «Літературно-наукового вісника», «Записок наукового товариства ім. Шевченка» та «Українсько-руської видавничої спілки». Там здебільшого проводив цілий день, редагуючи і коригуючи рукописи, беручи участь у засіданнях. Часто дорогою заходив у бібліотеку «Оссолінеум» або Народного дому. Близько 2-ї години повертався додому на обід. Післяобіднього

відпочинку не визнавав. Писав здебільшого до 4-5-ї години, тоді знову повторював свій шлях або йшов чи по вулиці Баторія, чи по Академічній.

Така працездатність навіть породила літературну бувальщину «За бар'єром — бар'єр»:

Пам'ятаю якось попросив фольклориста [Володимира Гнатюка](#) підготувати статтю і дав йому тиждень строку.

— Я не можу цього написати за тиждень,— сказав Володимир Михайлович. — Вам легко, бо ви таку статтю напишете за один день.

— Зовсім не легко, бо якщо напишу її за день, то зразу ж мушу починати щось нове.

А ще я дуже люблю музику, тому пропоную перепочити й послухати композицію [«Човен», у виконанні «Один в каное»](#).

Думаю, ти здогадався, що текст пісні мій.

Глибоке знання природи пісні як синтетичного жанру слова і музики позначилося на моїх поезіях. Вже самі назви віршів — «Народна пісня», «Пісня і праця», «Чим пісня жива», «Пісня будучини» та багато інших — вказують на наявність у творах пісенної образності.

Відомий український фольклорист [Ф. Колесса](#) в статті «Народнопісенна ритміка в поезіях Франка» переконливо доводить, що частина моїх віршів була задумана як пісні, що написані вони на зразок (у тому числі й на мелодію) народних пісень (наприклад, «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Червона калино, чого в лузі гнешся», «Ой ти, дубочку кучерявий»). Я цього не буду заперечувати, а лише додам, що, використовуючи пісенну форму у вірші «Розвивайся ти, високий дубе», я бажав, щоб ця поезія, співана під енергійну маршову мелодію, поширилася в масах і набула значення народного гімну.

Ще в 1898 році відомий композитор [С. Людкевич](#) написав музику до «Вічного революціонера». Дякуючи С. Людкевичу, сказав: «Спасибі, пане-товаришу, за ваш сюрприз. Але я волів би, щоб у вашому «Революціонерові» теж у середній частині був марш, а не коляда!», оскільки музична

інтерпретація значною мірою була закладена в ритмо-інтонаційній основі самого вірша.

Важливе значення як для української поезії, так і для музики має гімн [«Вічний революціонер», геніально інтерпретований М. Лисенком](#). Героїко-піднесене звучання, конкретність політичних закликів, маршовий ритм демонструють органічну єдність всіх музично-поетичних компонентів. Цей гімн і став зразком органічного взаємопроникнення слова і музики.

Сподіваюся, ти дізнався багато нового з моєї розповіді, а тепер час попрацювати з додатковими джерелами. Знайди в мережі Інтернет інформацію про жанрово-тематичне розмаїття моїх творів, ознайомившись, заповни таблицю, виконане завдання надішли до Google-класу. .

Жанри	Твори
Епос	
Лірика	
Ліро-епічні твори	
Драма	
Теми	
Історична	
Робітнича	
Детективна	
Селянська	
Шкільна	
Казкова	
Кохання	
Мистецтва	

Філософська, громадянська	
------------------------------	--

Переглянь фільм [«Великі українці. Іван Франко»](#), занотуй нову інформацію, за бажанням склади рецензію на відео (під час виконання роботи скористайся пам'яткою «Як писати рецензію», розміщеній в матеріалах уроку.)

Продовж речення, відповіді надішли в чат.

«Я відкрив (відкрила) для себе ...»

«Іван Франко для мене постав як ...»

«Я переконався (переконалася), що ...»

Перевір на скільки ти був уважним під час моє розповіді, виконавши тестові завдання.

Дякую за співпрацю! Далі буде...